

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש פרשת
ויקהל-פקודי (החודש)

898 הגיליון השבועי לכל יהודי

כ"ו באדר התשס"ד
(19.3.04)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

ניסים שבכל יום ויום

על-אף התחושה הראשונית, מתברר שאנו חיים בתוך ניסים כבירים, שמלווים אותנו בכל יום ויום. העולם כולו משתנה בדרך ניסית מפתיעה לקראת עתיד נשגב

האוטובוס התמלא עשן, אבל איש מהילדים לא נפגע. מה קרה? מתברר שבנס הטיל לא התפוצץ.

למחרת בבוקר התעוררנו למשמע ידיעה נוספת מגוש קטיף: טיל נגד טנקים נורה לעבר יישוב יהודי ופגע פגיעה ישירה בבית. הבית נפגע קשה ורסיסי הטיל חוררו אותו מכל עבר, אבל איש לא נשרט. שוב נס.

גוש קטיף כבר הפסיקו לספור את הניסים. האם הציבור יודע מה מספר הטיילים ופצצות המרגמה שנורו אל יישובי הגוש מאז פרוץ העימות? — כארבעת-אלפים! תחשבו על זה רגע: מתקפה של ארבעת-אלפים טילים ופצצות! מכל המטח העצום הזה נהרג חייל אחד בלבד. איך אפשר להסביר זאת? אין הסבר. זה נס.

היו זמנים שהניסים הכבירים של הקב"ה גרמו לחלק מאיתנו ללגלג על האוייב ולראות בו אוסף של מטומטמים. כיום אנחנו יודעים שאין שום סיבה לזלזול. המחבלים יודעים להבריח נשק, יודעים להכין מטענים, יודעים לתכנן פיגועים, יודעים להערים על כוחותינו, יודעים לבצע פעולות-הסחה. ובכל-זאת מסוכלים פיגועים רבים כל-כך. איך זה? — רק נס משמים.

תמורות עולמיות

למעשה, מבט מעמיק בתקופה שאנו חיים בה מעלה שזו תקופה ניסית, בלתי-צפויה ובלתי-מוסברת. בעולם מתחוללות תמורות כבירות. הביטו בסדרת האירועים: קריסתו הפתאומית של המשטר הקומוניסטי בחבר-העמים; מלחמת המפרץ; הפיגוע במגדלי התאומים, ששינה את פני העולם; הפלת המשטר האסלאמי באפגניסטאן; הפלת משטרו של סדאם חוסיין בעיראק. ועכשיו הפיגוע במדריד, שהעלה בבת-אחת את המודעות באירופה לסכנותיו של הטרור האסלאמי.

התהליכים הללו, לדברי חז"ל, הם חלק מהאירועים שעליהם הקב"ה אומר: "בני, אל תתייראו, כל מה שעשית לא עשיתי ולא בשבילכם. הגיע זמן גאולתכם!".

תחושה הבסיסית הראשונית של כולנו היא, שאנו חיים במציאות קשה, רוויה כאב, שכול ויתמות. יותר משלוש שנים אנו שרויים למעשה במלחמה מול חיות-אדם רצחניות, ששאפה אחת ממלאת את ליבן — לרצוח ולקטול מספר גדול ככל האפשר של יהודים. מפעם לפעם יש הפוגות בגל שפיכות-הדמים, אך כעבור זמן לא-רוב מצליח הטרור להכות בנו ולהגדיל את מעגל הנפגעים.

אולם מבט מעמיק יותר מגלה כי דווקא במציאות הקשה הזאת מתחוללים ניסים כבירים, שקשה לתפוס את עוצמתם. רק בשבוע שעבר ראינו בספרד מה יכול לחולל טרור, ולפני שנתיים הדעזעו העולם כולו ממכת הטרור שפגעה בארה"ב. ואילו אצלנו, אף-על-פי שהמוטיבציה של המחבלים גדולה לאין-שיעור ומספר המעורבים במלאכת הטרור כפולה עשרת מונים, לא הצליחו בחסדי ה' לחולל פיגועים בהיקף דומה, מה שמכונה 'מגה-פיגוע'.

רק השבוע ליווינו למנוחות עשרה קרבנות יקרים ה"ד של הפיגוע בנמל אשדוד, אבל לצד הצער והכאב על כל נפש יהודית שנגדעת מאיתנו, שהיא 'עולם מלא', אסור לשכוח את הנס הכביר שהתחולל. מטרמתם של המרצחים לא הייתה לפגוע בעשרה יהודים בלבד, אלא לבצע 'מגה-פיגוע', שקרבנותיו יהיו רבים פי כמה וכמה. בחסדי ה' הופרה מזימתם.

נס, ועוד נס, ועוד נס

בתפילותינו אנו מודים לקב"ה "על ניסין שבכל יום עמנו". ואכן, הניסים מתחוללים בכל יום. ביום שני השבוע ניסו ארגוני הטרור לבצע פיגוע על-ידי ילד בן שתים-עשרה, נושא מטען חבלה בילקוטו. בנס גילו כוחות הביטחון את המטען. בשעה שבדקו אותו ניסו המחבלים לפוצצו בהפעלה ממרחק. בנס לא הופעל המטען.

באותו יום ירו המחבלים טיל נגד טנקים, מסוג אר-פיג'י, אל אוטובוס שהסיע עשרים וארבעה ילדים מנצרים. הטיל פגע בחלקו האחורי של האוטובוס וחדר פנימה. נוצר הדף חזק

יש חדש

איפה אתם בסדר?

בעקבות הצלחת הסדרים הציבוריים שערכו צעירי-חב"ד אשתקד, ייערכו גם השנה כמאתיים סדרים ציבוריים, ל'כל דיכפין', בכל עיר ועיירה בארץ. הסדרים מיועדים לכל שכבות הציבור, לכל המעוניין לחגוג את הסדר כהלכתו, באווירה חסידיית שמחה ומאחדת. לפרטים נא לפנות לבית-חב"ד המקומי.

מצירנוביל לישראל

בראשית השבוע הועלתה לארץ הקבוצה ה-67 במסגרת פרויקט ילדי צ'רנוביל, שמפעילים צעירי-חב"ד. בשתיים-עשרה השנים האחרונות הועלו לארץ למעלה מאלפיים שלוש-מאות וחמישים ילדים יהודים, מן האזורים שנחשפו לקרינה הרדיואקטיבית שפרצה באסון צ'רנוביל. ניסיון השנים הוכיח שהעלייה לארץ, תזונה בריאה וליווי רפואי צמוד מבטיחים לילדים חיים חודשים ובריאים.

סירים בחבל קטיף

עמותת אנחנו על המפה פתחה במבצע מיוחד להבאת עם-ישראל לסירים חנים אין-כסף בגוש קטיף. הציבור מוזמן לבוא להזדהות עם תושבי חבל קטיף, ולהביע מסר של חיזוק ועידוד, ובאותה הזדמנות ללמוד על יופיו של מפעל ההתיישבות והמוסדות המפוארים שהוקמו בו. טל' 1-800-242436.

קהילות-הקודש

החזן המבטיח דוד ויינבך, מגיש אלבום חזנות חדש — קהילות-הקודש. באלבום ביצועים חדשים ומרגשים ליצירות חזנות ידועות, ומהם קטעים שמעולם לא הוקלטו בדורנו. באלבום משתתף גם ילד-הפלא דודי הרץ. טל' 054-820579.

זמני השבוע

יושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניו-יורק	5:49	5:28	5:32	5:21	5:29	5:14
ניסית השבת	5:49	5:28	5:32	5:21	5:29	5:14
צאת השבת	6:48	6:28	6:29	6:29	6:29	6:27

המולד: בוקר יום ראשון, 8:51-11 חלקים
ראש חודש ניסן; ביום השלישי

פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il

דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

אחרי ההעלם באה ההתגלות

הרע, עשו אותו, ובכך נוצר ריחוק מהקב"ה; אולם כאשר הם שבים בתשובה, שמגיעה עד עצם הנפש, גם אין שום הגבלות, והרע עצמו מתהפך לטוב ומביא קרבה עצומה לקב"ה. לכן מדרגתם למעלה ממדרגת הצדיקים.

דורנו דווקא

כאן טמונה הוראה לכל יהודי בעבודתו, שבכל מצב אסור לו להתיימש, חס ושלום, אלא להפך, דווקא על-ידי ההעלם הוא יכול להגיע לגילוי נעלה יותר, על-ידי התשובה.

וכך גם בעניין הדורות בכלל. יש שואלים, הלא בעבר היו דורות נאים הרבה יותר מדורנו, ובכלל-זאת לא נגאלו; כיצד ייתכן שדווקא בדורנו הירוד תהיה הגאולה? התשובה היא כנ"ל: דווקא ההעלם העצום על הדור שלנו הוא הגורם צימאון עז יותר והוא שיביא את הגילוי העליון ביותר. עלינו להתחזק, בדומה לצורך להתגבר דווקא לפנות בוקר, קודם שמאיר היום, שלא להירדם, וכך נזכה ל"לילה כיום יאיר" בקרוב ממש.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 202)

הסתר והעלם, הוא נזקק לתשובה, שמשיבה אותו למקומו ולתחושת הקרבה לקב"ה, שזו ההתגלות שבאה אחרי ההסתר.

גם בתשובה רואים את היתרון של ההתגלות שבאה אחרי ההעלם — על-ידי התשובה נעשה "כפליים לתושייה", עד לתכלית התשובה — "זדונות נעשו לו כזכויות", כאשר החושך עצמו מתהפך לאור.

מעלת בעלי-תשובה

זה הביאור למאמר חז"ל "במקום שבעלי-תשובה עומדים, צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם": צדיקים עובדים את ה' בשני מישורים: א) קיום מצוות-עשה, קו העבודה של "ועשה טוב"; ב) קיום מצוות לא-תעשה, קו העבודה של "סור מרע". אבל קיום מצוות לא-תעשה על-ידי הצדיקים הוא רק על-ידי דחיית הרע, ולא בהפיכת הרע עצמו לטוב.

זה יתרונם של בעלי-תשובה על הצדיקים — הם הופכים את הרע עצמו לטוב. הם עברו על מצוות לא-תעשה, ובמקום לדחות את

פרשת פקודי היא האחרונה בספר שמות, ואחריה קוראים את פרשת ויקרא. בסוף פרשת פקודי מסופר כי ענן ה' היה שורה על המשכן, עד ש"לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד". זה תיאור של העלם — הגילוי האלוקי מתעלם ומסתתר. מיד לאחר מכן מתחיל חומש ויקרא בפסוק "ויקרא אל משה" — קריאה של התגלות.

לפנינו אפוא סדר של העלם והסתר ולאחריה התגלות. יש מצב שההתגלות באה מצד עצמה, בלי הסתר שקדם לה, אבל אז ההתגלות היא בדרגה נמוכה יותר. כאשר יש תחילה מצב של העלם והסתר, ואחריה באה ההתגלות — זו התגלות גבוהה יותר. האור שמאיר אחרי החושך הוא אור עליון יותר.

החושך מתהפך לאור

גם בעבודתו של האדם יש התגלות שבאה אחרי ההסתר. זוהי התשובה. יהודי שעובד את ה', לומד את תורתו ומקיים את מצוותיו, אינו נזקק לעבודת התשובה (כפשוטה). אולם אם התרחק מהקב"ה, והיה שרוי במצב של

מן המעייין

נושא השבוע: בית-המקדש

ז, ד) "היכל ה'", כי כמו שהיכל משמש דירה למלך, כך בני-ישראל הם היכל לשם ה'.

(ספר המאמרים תרצ"ו)

אמרת השבוע

טוראי זקן וקצין צעיר

הרבי הרש"ב (רבי שלום-דובער) מליובאוויטש (נסתלק ב' בניסן תר"פ) היה בעל לב נשבר ונהג את נשיאותו בענווה רבה, אבל בעת הצורך ידע לנהוג תקיפות גדולה. כשהתחיל את נשיאותו היה צעיר לימים (אביו, המהר"ש, נסתלק כאשר הרש"ב היה כבן עשרים ושתיים בלבד), והיו מזקני החסידים שסברו כי הרבי צריך להתחשב בדעתם.

פעם אחת העזו פנים אחד הזקנים והעיר הערה על יתרונם של הזקנים. נתן בו הרש"ב מבט חריף ואמר: "טוראי זקן יישאר לעולם טוראי, אבל קצין צעיר יכול להיות גנרל, ועם הזמן לעמוד בראש המדינה כולה".

היכן שוכן הקב"ה

שאלו את רבי מנחם-מנדל מקוצק: היכן שוכן הקב"ה? השיב להם: "בכל מקום שמכניסים אותו". אם פנימיותו האדם מלאה אהבת ה' ויראתו, השכינה שורה בו.

השתתפות כללית

את המשכן יכלה להקים קבוצת אנשים מצומצמת; מדוע ציווה הקב"ה את משה שכל בני-ישראל יתרמו לבניית המשכן? אלא רצון ה' היה שבעשיית המשכן ישתתפו כל ישראל, אנשים ונשים, כולם, ללא יוצא מן הכלל.

(לקוטי דיבורים)

קדושה בבית

חובת כל אדם בישראל להחזיר את הקדושה לביתו הפרטי; שהחיים הפרטיים, ההווי והאור של הבית, יהיו רוויים ומלאים קדושה. כך נעשה הבית משכן ומקדש לה'.

(רבי מנחם-מנדל מאמינוב)

היכל למלך

כל אחד ואחד מישראל הוא מכון לשבתו יתברך. לכן בני-ישראל נקראים בנביא (ירמיה

ראייה ממש

בבית-המקדש הייתה הכרה והרגשה באלוקות בבחינת ראייה ממש. לכן היה המקדש כעולם אחר ממש. מי שנכנס לתוכו תפס והרגיש אלוקות כמציאות הטבעית והפשוטה, ולא כחידוש, ולא היה בו הרגש עצמו כלל.

(ספר המאמרים תרע"ב)

מקדש בלב

כשאמר הקב"ה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", נבנה בליבו של כל אחד מישראל 'בית-מקדש' קטן. כאשר יהודי היה נכנס לבית-המקדש, היה משתקף ומתגלה אותו בית קדוש וגדול בתוך בית-המקדש הקטן שלו.

(ספר השיחות תרצ"ו)

התאחדות כפולה

המשכן נקרא 'מקדש' והמקדש נקרא 'משכן' (עירובין ב). 'מקדש' רומז לבני-ישראל, המתקדשים על-ידי חיבורם עם הקב"ה, ו'משכן' רומז לשכינה ששוכנת בתוך בני-ישראל. בבית-המקדש התאחדו הדברים — הקב"ה התאחד עם ישראל והם התחברו איתו. (שם משמאל)

המציל החלומי

כשפרצה מלחמת-העולם השנייה הייתי נער צעיר, כבן שלוש-עשרה. כרבים מתושבי קראקוב עירי, ובמיוחד צעירים שכוחם במותניהם, גם אני נשלחתי (בשנת תש"ב) למחנה העבודה והריכוז פלשוב.

באחד מימי חודש אדר (תש"ג) חליתי מאוד. בדרך כלל היו מפקדי המחנה מזלזלים באסירים שהתלוננו על מחלות וכיוצא באלה. בכל-זאת, אל תלונתי על מחלתי התייחסו, למראית-עין, ברצינות ונשלחתי לאשפוז בקראקוב.

כשחלפו כמה ימים, הופיע בבית-החולים קצין אס-אס, גרוס שמו, כדי להוציא משם את האסירים המאושפזים ולחסלם. הוא, כמובן, לא הצהיר על כך, אבל האירועים שהתחוללו לאחר מכן העידו על כך.

באותה תקופה גילו הגרמנים בקראקוב ובסביבותיה בונקרים רבים, שבהם הסתתרו יהודים. הללו נידונו מיד למוות והובלו אל 'בעת המוות' הסמוכה למחנה פלשוב. מבית-החולים בקראקוב נלקחתי אני ושאר האסירים החולים 'לבעת המוות' הזאת, שם מצאנו את עצמנו בתוך קבוצה גדולה של יושבי הבונקרים שנלכדו.

קרוב לפסגת הגבעה היה בור ענק, קבר שהוכן (גם הוא על-ידי יהודים) לכולנו. הגרמנים הורו לנו להסתדר בקבוצות של חמישה, בצורת האות R, סביב הקבר הפתוח. לאחר מכן פקדו עלינו להתפשט. עמדנו שם מושפלים ומפוחדים, רועדים מהקור שחדר לעצמות. עדיין ממהדה באוזני קולו של ילד שצעק לאביו "קר לי!".

עמדנו כך זמן רב מאוד. שעתים, שלוש, אולי יותר. הייתי תשוש לגמרי. כמו-כן היה לי קר מאוד והרעב הציק לי. הייתי הקיצוני מבין החמישה. לצידנו הייתה ערימת הבגדים שהסרנו. זיתי מעט לעבר ערימת הבגדים, בניסיון להתכסות בהם ולהתחמם מעט.

האיש שעמד לידי נחרד. "מה אתה עושה?!", צעק עליי. לא הבנתי מדוע הוא מזדעק כל-כך בשעה שכוננת הגרמנים להורגנו כבר הייתה ברורה לכולנו. לא השגחתי אפוא בגערתי והוספתי להתקדם באיטיות לעבר

חודש הגאולה

חז"ל נחלקו ביניהם (ראש-השנה יא,א) על זמן הגאולה. רבי אליעזר אומר: "בניסן נגאלו, בתשרי עתידין ליגאל", ורבי יהושע סבור: "בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל". מחלוקת זו אינה מצטמצמת רק לחודש שבו תבוא הגאולה, אלא יש כאן בעיקר מחלוקת על מהותה של הגאולה.

החודשים ניסן ותשרי מסמלים שתי דרכים נבדלות. תשרי הוא החודש שבו נברא העולם, ולכן הוא מייצג את ההנהגה הטבעית, המתלבשת בתוך מערכות העולם. לעומתו, ניסן הוא חודש הגאולה, שבו אירעה יציאת מצרים מתוך ניסים אדירים. לכן ניסן מייצג את ההנהגה הניסית ('ניסן' גם מלשון 'ניסי-ניסים') של הקב"ה, המשדד את מערכות הטבע.

גאולה ניסית או טבעית?

השאלה שבה נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע היא, בעצם, כיצד תבוא הגאולה — בתהליך הדרגתי, שבו בתוך מסגרות העולם, כאשר העולם נעשה אט-אט מוכן ומוכשר לקבל את אור הגאולה, או בדמות נס אדיר — כשם שבאה יציאת מצרים.

רבי אליעזר סבור, שהגאולה האמיתית והשלמה שונה מגאולת מצרים. שם היה מקום לנס, מכיוון שהעולם טרם הזדכך וטרם היה יכול להכיר את אור הגאולה, ובני-ישראל היו שקועים במ"ט שערי טומאה ולא היו יכולים להיחלץ משם בעצמם. לכן לא הייתה ברירה אלא לשבור את מערכות הטבע ולהביא את הגאולה מלמעלה. אולם הגאולה האמיתית והשלמה, שבאה לאחר מתן-תורה ולאחר הזיכוכ שנעשה בעולם על-ידי העבודה של עם-ישראל — היא צריכה לבוא דווקא בתוך מסגרות העולם ולא על-ידי ניסים מלמעלה. זו משמעות עמדתו "בניסן נגאלו, בתשרי עתידין ליגאל".

אולם רבי יהושע סבור שגם הגאולה האחרונה תבוא בניסים גדולים, כשם שהייתה גאולת מצרים, ולכן הוא אומר "בניסן נגאלו, בניסן עתידין ליגאל". אף שהעולם נזדכך ונתקדש במשך הדורות ונעשה כלי לאור הגאולה, עדיין רב המרחק בין מציאות העולם לבין הגאולה, ואי-אפשר לצפות שהיא תבוא אט-אט בדרכי הטבע, אלא חייב להתרחש הנס הגדול שבמהלכו יפציע אור הגאולה — ממש כשם שהיה צורך בניסים בזמן גאולת מצרים.

יבוא משיח בחודש הראשון

מחלוקת זו היא בעצם המשך למחלוקת נוספת בין שני התנאים באותו עניין (סנהדרין ז,ב): "רבי אליעזר אומר: אם ישראל עושין תשובה — נגאלין, ואם לאו — אין נגאלין". לעומתו סבור רבי יהושע, שכשיגיע זמן הגאולה, שום דבר לא יוכל לעכב אותה; שכן הגאולה אינה תלויה "לא בתשובה ומעשים טובים", אלא היא תבוא מלמעלה. לדעת רבי יהושע, גם התשובה שתידרש לצורך הגאולה תבוא מלמעלה — הקב"ה ייצור נסיבות כאלה שיאלצו את עם-ישראל לשוב בתשובה.

בהמשך הגמרא נאמר, שרבי אליעזר שתק והודה לרבי יהושע, וכך אכן נקבעה ההלכה. גם במחלוקת על חודש הגאולה ההכרעה היא שזה חודש ניסן, כפי שנאמר בפשטות במדרש (שמות-רבה טו,א): "יבוא משיח שנקרא ראשון בחודש הראשון, שנאמר החודש הזה לכם ראש חודשים" (=חודש ניסן).

אולם אף שהגאולה תבוא 'בניסן' — מתוך ניסים ומלמעלה — בכל-זאת היא תהיה פנימית ותחדור לתוך גדרי המציאות (שלא כגאולת מצרים), שכן עבודתם של ישראל במשך כל הדורות כבר הכינה את הקרקע וסללה את הדרך, שכאשר יפציע אור הגאולה, יוכל העולם לקבלו בפנימיות ובתוך גדריו הטבעיים. אף שהגאולה באה מלמעלה, היא מתחברת עם המציאות הטבעית של העולם וחודרת לפנימיותו בשלמות העליונה ביותר.

ביטלתי בליבי את דבר החלום. ועוד זאת, כוחותי לא עמדו לי — ושמא לא היה לי האומץ הדרוש — לעשות כדברי האיש. שוב נעצמו עיניי.

האיש בחלום לא הרפה. בהופעתו הרביעית אמר לי: "דבר לא יועיל לך, יוסל; אם לא תסתלק מפה בכוחות עצמך, אוציא אותך אני בחלום נעלם ואני פקחתי את עיניי.

הייתי מבוהל ומבולבל וקמתי על רגליי. בדיוק באותו רגע הגיע תור החמישייה 'שלי'. הארבעה שעמדו לצדי נורו וקרסו על מקומם מיד. אני ספגתי כדור ברגל ונפלתי ארצה חי. דווקא הפציעה ברגלי עוררה את חושיי והחזירה אותי לצלילות.

פתאום אמרתי לעצמי שהחלום החוזר ונשנה לא היה חלום-שווא. כעבור שנייה נוספת הבזיקה במוחי המחשבה כי האיש בחלום הוא הצדיק רבי אלימלך מליז'נסק, שעל ציונו השתטחתי ביום ההילולא האחרון שלו לפני פרוץ המלחמה — כ"א באדר (תרצ"ט). נזכרתי בהבטחתו של רבי אלימלך כי כל מי שייגע בידית הדלת של ציונו הקדוש, לא ימות בלי תשובה. לפתע התמלאתי ביטחון כי אשאר בחיים.

בלי להשתהות תפסתי מעיל עליון, כובע זוג מכנסיים שמצאתי בערימה והתלבשתי. נעליים לא מצאתי. וכך, לבוש למחצה ויחף לגמרי, התחלתי ללכת. לאן אלך? ובכן, כתובת אחרת מלבד המחנה לא הכרתי ועל-כן הלכתי לשם...

במבט לאחור אני מלא פליאה כי לכל אורך הדרך אל המחנה לא התנפל עליי שום כלב ואיש לא עצר אותי או ירה בי. הגעתי למחנה. כעבור זמן-מה הבחין בי הרוצח גרוס. הוא היה בהלם מוחלט. "מההה?! זה אתההה?!..." הייתה תגובתו. כעבור רגע אמר: "אם הצלחת לצאת מהתופת, כנראה אינך בן-אדם אלא מלאך!".

מאותו יום נעשיתי מעין 'קמע' של גרוס. הוא דאג שלא יחסר לי מזון. משפע המזון שקיבלתי הצלחתי לחלק גם לאחרים.

ברוך ה', הבטחת האיש בחלום (שאני משוכנע כי אכן הוא-הוא הצדיק רבי אלימלך) נתקיימה. זכיתי להחזיק מעמד עד סוף המלחמה, לעלות לאחור מן לארץ-ישראל ולהקים כאן משפחה לתפארת.

(תודתנו לשולח הסיפור י"מ סנדרס, מקריית הבעש"ט בפתח-תקווה, נכדו של גיבור המעשה, הרה"ח ר' יוסל שלר, מנכבדי חסידי בובוב בני-ברק)

עיניי ונעצמו. האיש מהחלום הופיע שנית וחזר על קריאתו הקודמת. פקחתי את עיניי ואמרתי לעצמי כי החלום הוא כנראה תוצאה של חולשה ושל ערפול-חושים. בפעם השלישית שנדרמתי היה האיש בחלום תקיף יותר. "יוסל, הלוא אמרתי לך לברוח! מדוע אינך עושה כן?!", גער בי. גם הפעם

הבגדים. הגרמנים לא הבחינו בי. התכסיתי בבגדים, ונראה שבגלל תשישותי הרבה והחמימות הנעימה שפשטה באיברי — נרדמתי. בשנתי חלמתי חלום. ראיתי יהודי מבוגר ונשוא-פנים, בעל זקן אדמוני מדובבל, פונה אליי וקורא בשמי: "יוסל, אנטלויף!" (=יוסל, הימלט!). התעוררתי לרגע קט, אך מיד שבו

מצות כשרות, ללא גלוטן

הבצק התפורר

אך עדיין הייתה הדרך ארוכה. קמח נטול גלוטן אינו מתגבש לבצק טוב. כשהצליח ללוש עיסה, התברר שקשה מאוד לרדדה למצה. רוב הבצק התפורר. ובכל-זאת, בסוף התהליך הייתה בידו כמות נכבדה של מצות. "קשה לתאר את השמחה שהייתה בביתנו, כאשר כל בני-המשפחה יכלו לקיים את המצווה", נזכר קסטנבאום. השמועה עברה מפה לאוזן וכבר באותו פסח השתתף בפתח ביתו תור של חולי צליאק שבאו לבקש מצות.

הרב קסטנבאום, כיום כבן שבעים, נעשה 'משוגע לדבר', והוא מוסיף לייצר קמח למצות משיבולת-שועל בלי גלוטן. מקצת הקמח נאפה באנגליה. מרביתו נשלח לאפייה בארה"ב ובארץ. "מדובר בכעשר טונות של קמח, הנצרכות על-ידי חולי צליאק ברחבי העולם", אומר חתנו של הרב קסטנבאום, **מלך פרדניק**, המתגורר בעופרה. פרדניק מדגיש כי כל המפעל הוא ללא רווח ו"בקושי מחזיק את עצמו" (טל' למעוניינים: 02-9938078).

הרב קסטנבאום (משמאל) בשדה שיבולת-השועל הסבית

בארה"ב למעלה מעשרים וחמש שנים, החל לבדוק את שיבולת-השועל הצומחת אצל חקלאים בכל רחבי בריטניה, צרפת, ארה"ב, איטליה וישראל.

הנערה שעמדה להיכנס לגיל המצוות הייתה מוטורדת. הנה היא עומדת להיות בת-מצווה, אבל מצווה אחת, מרגשת, לא תוכל לקיים – מצה בפסח. הנערה סבלה ממחלת הצליאק, שאינה מאפשרת לעכל דגנים, ובכלל זה מצות.

מחלת הצליאק נתגלתה והוגדרה רק אחרי מלחמת-העולם השנייה. קודם לכן היו הרופאים חסרי-אונים לנוכח ביטוייה החריפים. חולים מבוגרים סבלו מחולשות ומכאבים. ילדים, שהמחלה נתגלתה בהם בצעירותם, לא התפתחו כראוי, ותינוקות שנולדו עם המחלה והזנו במזון העשוי מדגנים – מתו. הבעיה אינה בדגנים עצמם, אלא במרכיב הגלוטן שבהם. חולי הצליאק אינם יכולים לעכל גלוטן.

עשרים שנות פיתוח

"בתי ממש בכתה על שלא תוכל לקיים את מצוות אכילת מצה", מספר הרב **אפרים קסטנבאום**, תושב שכונת גולדס-גרין בלונדון, רב וכימאי תעשייה. "הבטחתי לנסות למצוא פתרון. היא הייתה משוכנעת שאצליח, אף-על-פי שאני עצמי הייתי מסופק מאוד". הבעיה הגדולה היא, שמצות אפשר להכין רק מחמשת מיני הדגן, שבכולם יש גלוטן.

כך החל מסעו של הרב קסטנבאום בעקבות המצות הכשרות, נטולות הגלוטן. כעשרים שנים מחיי הקדיש למשימת הפיתוח והשכלול של מצות כאלה, ובמשך השנים הצליח למצוא פתרון לבתו, וגם לאלפי חולי צליאק ברחבי העולם.

הנחת-העבודה שלו הייתה, שיש סיכוי למצוא דגן נטול גלוטן בשיבולת-השועל הטבעית, כלומר, כזאת שאיננה תוצר של הנדסה גנטית. קסטנבאום, שלמד באוניברסיטת ג'ונס הופקינס בבולטימור והתגורר

קבוצת גפן -המבטחת של הציבור הדתי

ביטוח רפואי משפחתי פרטי (חובה וזהב) ביטוח משכנתא במחיר הזול ביותר ביטוח רכב מיוחד לציבור הדתי (חובה וצד ג) חסכוניות לילדים * ביטוחי שיניים מהיום להיום אובדן כושר עבודה * ביטוחי חיים ועוד ועוד...

מאמינים בביטוח כהלכה
1800-39-33-39

רשת גני חבי"ד
להתחיל את החיים ברגל ימין

מאות גני-ילדים מעולים, בכל רחבי הארץ, ממתנינים לילדיכם

מוקד ארצי (24 שעות ביממה):

1700 700 358

משק בסקוטלנד

לשמחתו גילה חלקה קטנה מאוד של שיבולת-שועל מחסו המבוקש במשק בסקוטלנד, מדרום-מערב לאדניבורו. בדיקות מעבדה אישרו את התגלית – אכן, שיבולת-שועל ללא גלוטן. הוא זרע את גרעיני שיבולת-השועל בחלקה גדולה יותר באותו משק, וכעבור שנה קצר את היבול. אחרי גריסה וטחינה, בפיקוח הבר"ץ של מנצ'סטר, הובל הקמח ללונדון.

פִּינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

קטניות בפסח

שאלה: מדוע כמה וכמה עדות נמנעות מאכילת קטניות בפסח?

תשובה: מנהג עתיק, בן למעלה מ-750 שנה, בקהילות אשכנז, להימנע בפסח מאכילת אורז וקטניות, וכן מוצרים המיוצרים מהם, מכיוון שעלולים לטעות ביניהם לבין מיני דגן.

במקצת עדות המזרח לא נתקבל מנהג זה, או נתקבל חלקית (נמנעים מקטניות יבשות ואוכלים את הטריות, או נמנעים מאורז ואוכלים קטניות, ועוד). אך גם למתירים חובה לזכור שהקטניות והאורז צריכים להיות בהכשר מוסמך ובהשגחה מעולה מיוחדת לפסח, כדי לוודא שלא נארזו עם חמץ ושלא נתערב בהם חמץ.

מהמינים הכלולים באיסור זה ומוצריהם: אורז, אפונה, חומס, חילבה, חמניות, גרעינים שחורים (אגב, הגרעינים הקלויים במלח עלולים להיות חמץ גמור בשל תערובת קמח במלח), חרדל, כוסמת, כרכום, לוביה, סויה (שמן),

מרגרינה, לצטיין, עדשים, פול, פרג, פשתן, קימל, שומשום, שעועית, תירס (גלוקזה, עמילן, פופקורן, קורנפלור).

בבוטנים נהגו רבים להקל. כמורכן התירו פוסקים רבים שמן כותנה ושמן חרעי, שגרגיריהם אינם נאכלים, ויש מחמירים.

אין אוסרים להשתמש בקטניות ובאורז למזון תינוקות, בכלים מיוחדים, או לצרכים שאינם לאכילה. מבוגר שיש לו בעיה רפואית מוטב לו להעדיף קטניות שאינן דומות לדגן מאורז ודוחן הדומים לחמץ, אולם בילדים (עד גיל שש-שבע) אין מנהג קטניות מלכתחילה ואין העדפה למין אחד על משנהו.

אגב, בבדיקות שנערכו אשתקד וגם השנה הוכח שקשה מאוד לברור מגרגרי התבלין כמון את גרגרי שיבולת-השועל ושברי החיטה המצויים בהם. לכן אסרה הרבנות הראשית את אכילת הכמון בפסח, לכל העדות.

מקורות: ט"ת נגנ ס"א בהג"ה ונו"כ, שו"ע-הרב ס"ג-ה. כף החיים ס"ק כז. ראה 'סידור פסח כהלכתו' ח"א פט"ז.

"שולחן שבת" עושה לכם שבת אחרת

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות זהירות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ללא תוספת דמי משלוח): "וודאיקה", 1-700-704120

